

ירושלים, "זכות השיבה" ואלימות כפי שהם נלמדים כעת בבתי"ס של אונר"א ביהודה, שומרון ורצועת עזה

מאת

ארנון גרוס

(דצמבר 2017)

סוכנות הסעד והתעסוקה של האו"ם (אונר"א) נוצרה בעקבות המלחמה הערבית-ישראלית של 1948. היא מספקת שירותי חינוך, בריאות וסעד לסוג מיוחד במינו של אוכלוסייה בעולם: צאצאי הפליטים הפלסטינים של אותה מלחמה. אלה מוחזקים מזה דורות במחנות זמניים בתנאים לא-תנאים ואונר"א מטפחת בהם את תקוות השווה שהם עתידים לשוב לבתיהם הקודמים של אבותיהם בישראל של היום שכבר אינם קיימים ברובם. בשנה"ל 2017/18 אונר"א הפעילה 276 בתי"ס ברצועת עזה עם מעל 270,000 תלמידים, ו-96 בתי"ס ביהודה ושומרון עם כ-50,000 תלמידים. ספרי הלימוד שבשימוש אונר"א באזורים אלה מסופקים ע"י הרשות הפלסטינית (רש"פ). ככל שמדובר ביחס ל"אחר" היהודי-ישראלי ולנושא השלום עם אותו "אחר", ספרים אלה שומרים על שלושת עקרונות היסוד החינוכיים של הרש"פ: דלגיטימציה של מדינת ישראל ושל עצם נוכחות היהודים בארץ, דמוניזציה של ישראל ושל היהודים בהקשרים שונים, וקריאה למאבק אלים להכחדת ישראל תחת הסיסמה "שחרור פלסטין", במקום לדו-קיום של שלום עימה. מאמר זה מתרכז בשלושה עניינים הנלמדים בבתי"ס של אונר"א במסגרת אותו קו משולש: ירושלים, אינדוקטרינציה לאלימות, ועניין "זכות השיבה". את חומר המחקר למאמר זה מהווים ספרי הלימוד של הרש"פ שהודפסו זה-עתה במסגרת מבצעה הנוכחי לכתיבה מחדש של כל ספרי הלימוד אשר החל ב-2016. כל הספרים האלה נלמדים כעת בבתי"ס של אונר"א.

I. ירושלים

ירושלים מוצגת לתלמידי אונר"א כעיר ערבית מאז ייסודה לפני אלפי שנים וכעיר קדושה למוסלמים ולנוצרים בלבד:

"ירושלים היא עיר ערבית שנבנתה ע"י אבותינו הערבים לפני אלפי שנים. ירושלים היא עיר קדושה למוסלמים ולנוצרים."

الْقُدْسُ مَدِينَةٌ عَرَبِيَّةٌ بَنَاهَا أَجْدَادُنَا الْعَرَبُ مِنْذُ آلَافِ السِّنِينَ.
الْقُدْسُ مَدِينَةٌ مُقَدَّسَةٌ عِنْدَ الْمُسْلِمِينَ وَالْمَسِيحِيِّينَ.

(שיפוח לאומי וחברתי, כתה ג', חלק א' (2017) עמ' 28)

המרכז לחקר מדיניות המזרח התיכון

ת.ד. 71098, בית אגרון, רח' הלל 37 ירושלים 94581 ☎ 02-6236368

www.IsraelBehindTheNews.com ☎ ctrfornearwestpolicyresearch@gmail.com

ליהודים אין כל קשר לעיר, לא לאומי ולא דתי, והכותל המערבי שבה, הקדוש ליהודים, מוצג כמקום קדוש למוסלמים שהציונים השתלטו עליו:

"הארה: קיר אלבוראק [הכותל המערבי] נקרא כך על-שם [בהמת הרכיבה השמימית] אלבוראק שנשאה את השליה [מוחמד, בכינויו 'שליח אלה'] במסע הלילי [איסראא - ממכה לירושלים, עפ"י האמונה המוסלמית] ובעליה השמימה [מיעראג', עפ"י אותה אמונה]. קיר אלבוראק הוא חלק מהחומה המערבית של מסגד אלאקצא והזכות המוחלטת עליו שמורה למוסלמים לבדם."

حائط البراق

إضاءة: سُمِّي حائطُ البراقِ بهذا الاسم؛ نسبةً إلى البراقِ الَّذِي حَمَلَ الرَّسُولَ ﷺ فِي رَحَلَةِ الْإِسْرَاءِ وَالْمِعْرَاجِ، وحائطُ البراقِ جزءٌ من السورِ الغربيِّ للمسجدِ الأقصى وهو حقٌّ خالصٌ للمسلمين وحدهم.

(חינוך אסלאמי, כתה ה', חלק א' (2017) עמ' 54)

"הם [הציונים] סיפחו את קווי האופי האסלאמיים שלה [של ירושלים] אל רשימת המורשת הציונית [בכך] שהפכו את קיר אלבוראק לכותל המערבי."
(לימודי חברה, כתה ז', חלק א' (2017) עמ' 62, וראו את התרגיל בעמ' 63 ובו המשפט הבא: "הכיבוש הציוני שינה את השם 'קיר אלבוראק' ל'כותל המערבי' [חאיש אלמבכא - 'קיר מקום הבכי' - השם הערבי המסורתי לכותל כמקום קדוש יהודי]. כמו-כן ראו את המטלה: "אפרט חלק מהצעדים הציוניים המכוונים למחות את קווי האופי הערביים והאסלאמיים של העיר ירושלים.")

היהודים הגרים בעיר נקראים "מסתננים":

"אני שלה [של ירושלים] אפילו שנחת עליה דגל האומללות...
לא אסכים להשפלתה בידי כובשים ומסתננים."
(שפתנו היפה, כתה ד', חלק א' (2017) עמ' 52)

ירושלים כבושה בידי "הציונים" אשר מתאמצים למחוק את אופיה הערבי בן מאות השנים:

"זוהי ירושלים, והיא תישאר עקשנית נגד התוקפנים, ככל שתדבק בה שפלות העריצים והאיבה הרוחשת בליבם של הזייפנים הפוגעים במקומותיה הקדושים למוסלמים ולנוצרים, בהיסטוריה שלה ובאתריה הארכיאולוגיים המעידים על מקורה הערבי הטהור מזה אלפי שנים."
(השפה הערבית, כתה י', חלק א' (2017) עמ' 20)

II. אלימות

המאבק האלים לשחרור פלסטין מ"הכיבוש הציוני" הוא האופציה היחידה הנדונה בבתיה"ס של אונר"א לסיום הסכסוך. הוא אינו מוגבל כלל לשטחי יהודה, שומרון ועזה. להיפך, הוא מכסה באופן מיוחד ערים ישראליות מלפני 1967, כגון יפו וחיפה:

"הבה נשיר: אני גור-אריות¹; אני פרח²; נתנו את הנפש למהפכה³
אבותינו בנו לנו בתים בארצנו החופשית [בעבר]
אני גור אריות; אני פרח; נשאנו את גחלת המהפכה
אל חיפה, אל יפו, אל [מסגד] אלאקצא, אל [כיפת] הסלע"

أطفال فلسطين

إبراهيم التلي

أنا شَيْلٌ أنا زَهْرَةٌ	وَهَبْنَا الرِّيحَ للثُّورَةِ
بَنَى أَجْدَادُنَا دُوراً	لَنَا فِي أَرْضِنَا الحَرَّةِ
أنا شَيْلٌ أنا زَهْرَةٌ	حَمَلْنَا جَمْرَةَ الثُّورَةِ
إلى حَيْفَا إلى يافَا	إلى الأَقْصَى إلى الصَّخْرَةِ

(שפתנו היפה, כתה ב', חלק א' (2017) עמ' 42)

ואכן, שטחי ישראל שמלפני 1967 נחשבים גם הם כ"כבושים":

"פעילות 1-א: נבחן את המפה שלהלן, נסיק מסקנות ואח"כ נשיב: "המפה בכותרת "מפת פלסטין" ריקה, כרגיל, מהערים שנוסדו ע"י היהודים בתקופה המודרנית. המטלה הראשונה בצד ימין אומרת: "נבדיל בין הערים הפלסטיניות שנכבשו ע"י הציונים ב-1948 לבין אלה שהם כבשו ב-1967."

¹ שיכל בערבית - מונח המציין חבר בתנועת הנוער של ארגון אלפתח.

² זורה - מונח המציין חברה בתנועת הנוער הנ"ל.

³ ת'זורה - מונח המתאר את פעילות ארגון אלפתח שהחלה בינואר 1965, כלומר, לפני כיבוש הגדה המערבית ורצועת עזה ע"י ישראל ב-1967.

נشاط (1-1): نلاحظ الخريطة الآتية، ونستنتج، ثم نُجيب:

- نميّر بين المدن الفلسطينية التي احتلتها الصّهاينة عام ١٩٤٨م، وتلك التي احتلتها عام ١٩٦٧م.
- نستنتج كثرة المدن في وسط فلسطين وشمالها وقلتها في جنوبها.

(ليמודي حברה, كتها ז', חלק א' (2017) עמ' 56)

מאבק אלים זה לשחרור כל פלסטין מועלה לדרגה מחייבת יותר בספרים שבשימוש אונר"א ע"י הוספת מוטיבים דתיים אסלאמיים כמו ג'יהאד ומרטיריות (שהאדה) וע"י הדגשת הצורך לשחרר את מסגד אלאקצא מידי "עוזרי השטן":

"לתשומת לב: אני מוסלמי; אקריב למען שחרור מסגד אלאקצא."

لافتة: أنا مُسَلِّمٌ، أَضْحِي مِنْ أَجْلِ تَحْرِيرِ الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى.

(חינוך אסלאמי, כתה ה', חלק א' (2017) עמ' 56)

"היכן הפרשים [אשר ירכבו] לקראת [מסגד] אלאקצא כדי לשחררו מאגרוף הכפירה, מעוזרי השטן" (השפה הערבית, כתה ז', חלק א' (2017) עמ' 66)

המאבק האלים אף כולל את השמדת "הזרים" המובסים, כלומר - ששת מיליוני אזרחיה היהודים של ישראל:

"הבה נשיר ונלמד בע"פ: אדמת האצילים [ארז אלכורמאא]

[תצלום ירושלים העתיקה עם כיפת הסלע]

נשבעתי! אקריב את דמי

כדי להרוות את אדמת האצילים

ואסלק את הגזלן [ע'אצב - כינוי מקובל לישראל] מארצי

ואשמיד [אוביד] את שרידי הזרים [פלול אלע'ורבאא]

הוי אדמת אלאקצא והמקום המקודש [חרם]

הוי ערש הגאווה והאצילות

סבלנות, סבלנות, שהרי הניצחון לנו הוא

והשחר יפציע מתוך החשכה"

قَسَمًا سَأُصْحِي بِدِمَائِي لِأُرْوِي أَرْضَ الْكُرْمَاءِ
 وَأَزِيلُ الْغَاصِبَ مِنْ بَلَدِي وَأُيَيْدُ فُلُولَ الْغُرَبَاءِ
 يَا بَلَدَ الْأَقْصَى وَالْحَرَمِ يَا مَهْدَ النَّخْوَةِ وَالْكَرَمِ
 صَبْرًا صَبْرًا فَالْنَّصْرَ لَنَا وَالْفَجْرَ يُطِلُّ مِنَ الظُّلَمِ

(שפתנו היפה, כתה ג', חלק ב' (2017) עמ' 64)

שריפתם של נוסעים יהודים באוטובוס אזרחי באמצעות בקבוקי תבערה מתוארת כ"מסיבת צלי":
 "השכן: 'העוצר אינו כולל אותנו ב[שכונת] אלשרפה. הוא מוטל על [שכונת] אלנתאריש. נראה שיש שם מסיבת צלי [חפלת שיוואא] בבקבוקי תבערה על אחד האוטובוסים של התנהלות פסגות בהר אלטוויל."

الجار: حَظَرَ التَّجْوُلَ لَا يَشْمَلُنَا فِي (الشَّرْفَةِ) مَفْرُوضٌ عَلَى
 (التَّارِيشِ) عَلَى مَا يَيْدُو هُنَاكَ حَفْلَةً شِوَاءً بِالْقَنَابِلِ الْحَارِقَةِ لِإِخْدَى
 حَافِلَاتٍ مُسْتَعْمَرَةٍ (بِساغوت) عَلَى الْجَبَلِ الطَّوِيلِ.

(השפה הערבית, כתה ט', חלק א' (2017) עמ' 61. הביטוי "מסיבת צלי" מסומן באדום.)

טרור נגד אזרחים ישראלים הינו חלק בלתי נפרד מהמאבק הזה, כפי שמוכיח קטע המפאר את הטרוריסטית דלאל אלמוגרבי שעמדה בראש התקפת טרור נגד אוטובוס ישראלי בכביש החוף ב-1978 שבה נרצחו מעל שלושים אזרחים ישראלים - גברים, נשים וטף:

"...דלאל אלמוגרבי אשר פיקדה על הפעולה הפדאית⁴ 'דיר יאסין' בחוף הפלסטיני ב-1978 שבה נהרגו יותר משלושים חיילים..."

(לימודי חברה, כתה ט', חלק א' (2017) עמ' 74)

III. "זכות השיבה"

מה שמכונה "זכות השיבה" מהווה חלק נוסף של המאבק האלים. הטענה היא שחמשת מיליוני צאצאיהם היום של 700,000 הפליטים הפלסטינים של 1948 זכאים לשוב למקומות מגוריהם בעבר של אבותיהם ולקבל בחזרה את רכושם במלואו:

"זוהי זכותו של הפליט הפלסטיני לשוב למולדתו."
 (טיפוח לאומי וחברתי, כתה ד', חלק א' (2017) עמ' 40)

⁴ פדאי - מונח היסטורי המציין הקרבה עצמית וחל היום על חברי הארגונים הפלסטינים ופעילותם.

"הפלסטינים אולצו לעזוב את עריהם וכפריהם בפלסטין ב-1948 מפני שהכובש הציוני הצר את צעדיהם והרג רבים מהם, באופן שהם עברו לגור במחנות פליטים והם עדיין שם. הפלסטינים שגורשו מאדמתם נקראו פליטים. הם עדיין מחזיקים במפתחות בתיהם ובמסמכי הבעלות על אדמותיהם ובתיהם שמהם אולצו להגר, ומזכותם לשוב אליהם."
 (טיפוח לאומי וחברתי, כתה ד', חלק א' (2017) עמ' 33)

יישובם של אנשים אלה במקומות שבהם נולדו רובם המכריע ובהם חיו כל חייהם נדחה לחלוטין. יתירה מזו, "שיבתם" מתוארת במונחי אלימות ונרמז יותר מפעם אחת שהאזורים שאליהם הם ישובו בשטחי ישראל שמלפני 1967 יהיו חלק מפלסטין הריבונית:

"אנו נשוב; נשוב עם הנשרים הדואים; נשוב עם הרוח הנושבת בחוזקה; נשוב אל הכרם ועצי הזית; נשוב כדי להניף את דגל פלסטין... על גבעותינו הירוקות."

سَنَعُودُ، سَنَعُودُ مَعَ الشُّسُورِ الْمُحَلَّقَةِ، سَنَعُودُ مَعَ الرِّيحِ الْعَائِيَةِ، سَنَعُودُ
 إِلَى الْكَرَمِ وَالزَّيْتُونِ، سَنَعُودُ؛ لِنَرْفَعَ عَلَمَ فِلَسْطِينَ، إِلَى جَانِبِ زَهْرَةِ
 الْحَنُونِ عَلَى رَوَابِنَا الْخَضْرَاءِ.

(השפה הערבית, כתה ה', חלק א' (2017) עמ' 82)

"אני הוא בעל הזכות הכבירה שממנה אעשה את המחר אחזירנה; אחזירנה כמולדת יקרה וריבונית אזעזע את העולם מחר ואצעד כצבא מלוכד יש לי פגישה עם מולדתי ולא יתכן שאשכח את הפגישה"

صَرْخَةُ لاجئ

هارون هاشم رشيد

أنا لن أظلّ مُقَيِّدا	أنا لن أعيش مُسَرَّدا
حَفُّ نَائِرٍ مُتَمَرِّدا	أنا لي غَدٌّ وَعَدَا سَأَزُ
صِفِّ وَهَي تَجْتَاحِ المَدَى	أنا لن أخاف من العوا
تَرُمِي دَمَاراً أَسْوَدَا	وَمِنَ الْأَعاصيرِ الَّتِي
رِ وَصَانِعٍ مِنْهُ العَدَا	أنا صاجِبُ الحَقِّ الكَبِي
وَطَناً عَزِيْزاً سَيِّدا	سَأُعِيدُهُ .. وَأُعِيدُهُ
وَأَسِيرٌ جَيْشاً أَوْحدا	سَأُزَلِّزُ الدُّنْيَا غَدَا
هَيِّهَاتِ أُنْسَى المَوْعِدَا	لي مَوْعِدٌ فِي مَوْطِنِي

(קטעים מהשיר "זעקת פליט" מאת הארון האשם רשיד, השפה הערבית, כתה ה', חלק א' (2017) עמ' 85)

למעשה, עצם הרעיון של שיבה למולדת תחת כיבוש אינו מתקבל על הדעת:

"האין הוא משוגע, זה אשר מגורש ממולדתו ואח"כ מוכן לשוב אליה כאורח אצל השודדים שתפסו אותה?"

(השפה הערבית, כתה י', חלק א' (2017) עמ' 57)

הפריטים הנ"ל אשר נלמדים בבתי ה"ס של אונר"א הם פריטים מרשיעים. מעבר לעצם הדלגיטימיזציה של ישראל המתבטאת במאמר זה בדחיית כל קשר בין העם היהודי לבירתו העתיקה ובטיפוח "זכות השיבה", ברור לחלוטין שאונר"א מחנכת דורות של צעירים פלסטינים לאלימות נגד עצם קיומה של ישראל ונגד אזרחיה היהודים עד לכדי הסתה לביצוע פשעי מלחמה. סוג זה של "חינוך" נוגד את עקרונות האו"ם בדבר שלום ודו-קיום וחייב להיפסק, ולא - יש להוציא מידי סוכנות או"ם זו את משימות החינוך שנטלה על עצמה.

המחבר

ארנון גרוס הוא חוקר בתחום לימודי המזרח התיכון בעל תואר ד"ר מאוניברסיטת פרינסטון בארה"ב. מאז שנת 2000 הוא חוקר את היחס ל"אחר" ולשלום בספרי לימוד במזרח התיכון, כולל אלה של הרשות הפלסטינית. הוא פרסם דו"חות רבים בנושא והציג את ממצאיו בפני קובעי מדיניות, מכוני מחקר וגורמי עיתונות בארץ ובעולם.